

Sektionen för planering säkerhet och miljö
Andreas Hagnell

Klimat- och näringslivsdepartementet
10333 STOCKHOLM

Förslag till förordning om Netto-nollindustrin – Net-Zero Industry Act

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR):

- instämmer i behovet att stärka europeisk industri inom strategiska teknologier och ser behov av snabbare och effektivare nationella tillståndprocesser för en nödvändig grön omställning men menar att detaljreglering bör undvikas på EU-nivå, för att möjliggöra nationella och lokala lösningar,
- anser att EU-kommissionen bör bistå med vägledning och föreslå anpassning av EU-regelverket inom miljö-, klimat- och vattenområdet för att underlätta och skynda på processer,
- avstyrker att en statlig myndighet ska fungera som den enda kontaktpunkten i processen för ett övergripande beslut,
- avstyrker att på EU-nivå reglera tidsgränser för tillståndprocesser,
- avstyrker de korta tidsgränserna på 45 respektive 90 dagar för att konsultera allmänheten,
- anser att systemet med prioritet i tillståndprocesser riskerar att försena andra samhällliga intressen såsom samhällsbyggande, elnät och annan industrietablering,
- avstyrker de föreslagna kraven på upphandlade myndigheter och enheter för hur tilldelning ska göras för netto-noll teknologier.

Allmänna synpunkter

SKR instämmer i behovet av att stärka europeisk industri inom strategiska teknologier, att korta tillståndprocesserna och att använda offentlig upphandling som ett verktyg för hållbar utveckling och fler samhällliga mål.

Vi ser ett behov av snabbare och effektivare tillståndprocesser för att få till en nödvändig grön omställning för att klara klimatutmaningarna. Detta behöver dock göras utan långtgående reglering från EU-nivå, för att kunna beakta olika förutsättningar i olika medlemsstater och på lokal nivå. Medlemsstater, kommuner och regioner har ett eget intresse att underlätta

för industrin samt större möjligheter att finna bra lösningar med hänsyn till nationella prioriteringar och förutsättningar, som även ger tillräckligt utrymme för demokratiska samråd och lokala perspektiv.

Tillståndsprocesser (Artikel 4, 6, 13)

SKR ser i grunden positivt på strävan att begränsa tidsåtgången för tillståndsprocesser för att främja den gröna omställningen och ökad konkurrenskraft. Samtidigt är det viktigt att det inte sker på bekostnad av det lokala inflytandet och hantering av legitima intressen och hänsyn.

Sverige har långa tillståndsprocesser på fler områden, delvis beroende på EU:s regelverk. SKR ser generellt stora möjligheter till förenklingar av tillståndsprocesserna och ökad samordning av statliga myndigheter och intressen. SKR har även erfarenhet att länsstyrelserna ökat sina krav på utredningar i detaljplaneprocesser, att kraven inte ställs samordnat inom länsstyrelsen och att olika länsstyrelser agerar olika.

SKR kan se fördelar med att medlemsstaterna ska utse en nationell myndighet med ansvar att underlätta och koordinera tillståndsprocessen ("One Stop Shop") samt ge råd till verksamhetsutövarna. Det är dock viktigt att det inte medför en ökad administrativ börda. SKR avstyrker att en sådan myndighet ska fungera som den enda kontaktpunkten i en tillståndsprocess som ska leda till ett övergripande beslut. Ett sådant ansvar skulle kunna leda till dubbelarbete som förlänger tillståndsprocesserna. SKR anser att det även fortsatt ska vara medlemsstaternas kompetens att fördela uppgifter mellan olika myndigheter såsom tillståndsprövning och planering. Exempelvis hanteras frågor som rör bygglovsprövningen bäst på kommunal nivå där kunskapen finns och inte genom en statlig myndighet som agerar mellanhand.

Förbundet avstyrker förslaget att tidsgränser för tillståndsprocesserna ska regleras på EU-nivå. Det är nödvändigt att beakta att olika förutsättningar gäller i olika medlemsstater liksom på lokal nivå, och att tillräckligt utrymme ges för demokratiska samråd och lokala perspektiv. SKR ifrågasätter även behovet av detta då medlemsstater, regioner och kommuner har ett starkt intresse av att underlätta för industrin och dessutom större möjligheter att finna bra lösningar med hänsyn till nationella prioriteringar och förutsättningar, som också ger nödvändigt utrymme för demokratiska samråd och lokala perspektiv.

SKR anser att det skulle vara mer effektivt med mer vägledning och anpassning av andra regelverk inom miljö-, klimat- och vattenområdet för att underlätta och förkorta tillståndsprocesserna. Att vissa projekt betraktas som allmännyttiga, såsom föreslås i ramdirektivet för vatten, kan vara en viktig pusselbit. I det fallet behövs det dock fler justeringar i regelverket för

att inte hindra projekt när det varken är fråga om påverkan på vattenförekomstens fysiska karakteristika, förändringar i nivån hos grundvattenförekomster eller en påverkan från hög till god status.

Strategiska projekt föreslås ges prioritet i tillståndsprocesserna. SKR konstaterar att Sverige idag inte har någon form av snabbspår eller prioriteringsordning för olika typer av verksamheter och att detta därmed inte bör bli tillämpligt i Sverige. SKR ser positivt på detta förhållande eftersom prioritet för vissa tillståndsprocesser riskerar att komplicera processen och försena andra samhällliga intressen inom samhällsbyggande, elnät och annan industrietablering.

Allmänhetens synpunkter (Artikel 7)

SKR invänder mot de korta tidsgränserna för att konsultera allmänheten med koppling till MKB-direktivet, på 45 respektive 90 dagar.

En framgångsrik grön omställning bygger på allmänhetens acceptans och att det ges tillräckligt utrymme för synpunkter och anpassning av lösningar.

Fysisk planering (Artikel 8)

SKR anser att en fysisk planering som främjar och ger förutsättningar för att utveckla netto noll-projekt redan kan tillgodoses inom befintlig lagstiftning och vill understryka att fysisk planering inte är en EU-kompetens.

Den svenska kommunala självstyrelsen framgår redan av regeringsformen och förtydligas ytterligare i plan- och bygglagen (PBL). Där framgår att det är en kommunal angelägenhet att planlägga användningen av mark och vatten. Motivet för detta decentraliserade ansvar är att beslut som rör den fysiska miljön ska fattas nära medborgarna, av förtroendevalda med god kännedom om lokala förhållanden. Uppgiften för den fysiska planeringen är att i den enskilda situationen komma fram till den ur allmän synpunkt lämpligaste användningen av mark och vatten. Den fysiska planeringen tvingar däremot inte en markägare till genomförande, och är inte avsedd som redskap för detaljerad dirigerings av näringslivet, vare sig från statlig, kommunal eller EU-nivå. Sammantaget måste det understrykas att en detaljerad styrning från EU så som det uttrycks i Artikel 8, inte är förenlig vare sig med den svenska kommunala självstyrelsen eller den svenska plan- och bygglagens ansvarsfördelning, räckvidd, logik eller genomförandekraft.

SKR avstyrker därför denna artikel och ser det som problematiskt att EU i flera sammanhang har för avsikt att reglera den kommunala fysiska planeringen.

Svårtillämpade upphandlingskrav (Artikel 19)

SKR avstyrker de föreslagna kraven på upphandlade myndigheter och enheter för hur tilldelning ska göras för netto-noll teknologier. Hänsyn till resiliens inkluderat minskat beroende av enskilda leverantörer utanför EU är en relevant strävan. Denna bör dock tydliggöras i vägledning och inte i detaljerade regler. Det finns redan utrymme inom dagens regelverk att beakta hållbarhet inklusive resiliens, utifrån upphandlande myndigheters och enheters egna förutsättningar. Hållbarhetskriterierna har dessutom många dimensioner såsom påverkan på människor, samhälle och miljö samt transparens med tillgång till trovärdig information.

De föreslagna reglerna med en viktning på 15–30 procent sammantaget för miljö, energisystem, innovationsrisk och resiliens samt kostnadsskillnad på 10 procent är alltför detaljstyrande jämfört med de överväganden som upphandlande myndigheter och enheter redan behöver göra. De föreslagna reglerna är sammantaget alltför komplicerade och svårtillämpade. Det finns risk för att sådana bestämmelser blir en grund för överprövningar som förlänger och fördyrar upphandlingsprocesserna.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande